

Nr 299.

Av herrar **Englund** och **Wetter**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

Vid något tillfälle betecknade Gladstone med en liknelse, som blivit berömd, den direkta och indirekta beskattningen som två tilldragande systrar, som det inte bara var tillåtligt utan en plikt för en finansminister att i fullkomlig opartiskhet göra sin kur.

I den nu föreliggande skattepropositionen och under de förarbeten, som föregått den, har emellertid den ena av systrarna, den direkta beskattningen, nästan ensam varit föremål för uppmärksamheten. Endast i förbigående (s. 116) tangerar finansministern den indirekta beskattningen och då enbart för att ge uttryck åt den meningen, att denna beskattning icke kan väntas bli föremål för några väsentliga förskjutningar vare sig uppåt eller nedåt. »Den avvägning av olika skatteformer inbördes, som förestår, begränsas sålunda till en avvägning mellan olika skatter på inkomst och förmögenhet.»

Denna begränsning av frågeställningen synes knappast väl grundad. Ett flertal skäl tala tvärtom för en särskild omprövning av det inbördes förhållandet för framtiden mellan skatterna på inkomst och förmögenhet å ena sidan och konsumtionsskatterna å den andra. Rent principiellt sett synes en rättvis avvägning av beskattningen de olika medborgarna emellan egentligen böra utgå från vars och ens utgiftssumma, icke från hans inkomstsumma. Endast bristfälligheten i skattetekniken kan, som den nuvarande engelske finansministern framhållit i ett av sina arbeten, försvara, att man knyter beskattningen till inkomsten. I en tid, då det är angeläget att sparandet uppmuntras, framstår det under sådana förhållanden som särskilt betydelsefullt, att inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, som visserligen begränsar konsumtionen men samtidigt hårt drabbar sparandet, kompletteras med sådana konsumtionsskatter å umbärliga varor, vilka lämna sparandet relativt orubbat. Som stöd för sin mening, att konsumtionsskatterna i nu förevarande sammanhang böra lämnas utanför avvägningen, anför finansministern, att »konsumtionsskatterna framför allt på tobak och alkoholhaltiga drycker ha blivit starkt höjda och att nya skatter på mer eller mindre umbärliga varor införts». Ehuru detta uttalande icke kan betecknas som oriktigt, förbigår det likväl den i detta fall viktigaste och avgörande jämförelsen: jämförelsen med stegringen av skatterna på

inkomst och förmögenhet. Detta framgår av följande sammanställning som avser statsintäkterna enligt finansministerns beräkning av olika inkomstposter för budgetåret 1947/1948, därest motsvarande inkomstpost för budgetåret 1938/1939 sättes till 100

Tullmedel	110
Tobaksskatt	359
Alkoholskatter	267
Tullmedel, varuskatt, tobaksskatt, alkoholskatter	241
»Övriga skatter» (enbart konsumtions-skatter?)	280
Inkomst- och förmögenhetsskatter	489
Samtliga statsinkomster	280

Vid jämförelse med läget före kriget innebär alltså finansministerns förslag inte bara ett anspråk på en väsentlig ökad andel av nationalinkomsten för statens verksamhet, utan också ett förord för en sådan avvägning av skatterna å inkomst och förmögenhet å ena sidan och konsumtionsbeskattningen å den andra, att de förra komma att utgöra en väsentligt större, de senare en åtskilligt mindre andel av statsintäkterna än före kriget.

Det kan emellertid sättas i fråga, huruvida icke med hänsyn till arten av den post, som vållat den största ökningen sedan 1939, nämligen socialvårdsutgifterna, en motsatt förskjutning hade varit riktigare. Undersökningarna om orsakerna till de hjälpbehov, som föranlett socialvårdsutgifternas ansvällning, äro visserligen anmärkningsvärt bristfälliga. Tillgänglig erfarenhet från det hittillsvarande socialvårdsarbetet gör det emellertid antagligt, att hjälpbehovet icke genomgående är oförvållat utan att i hjälpklientelet till en icke ringa del ingå personer, som haft normal arbetsförmåga och tillräcklig inkomst men icke utnyttjat denna på sådant sätt, att hjälpbehovet förebyggts, utan i stället på ett för dem karakteristiskt sätt i allt för hög grad förbrukat sin inkomst på vissa umbärliga varor och tjänster. En stegring av beskattningen på dessa varor och tjänster och en motsvarande minskning av inkomstbeskattningen skulle vara en gärd av rättvisa mot den stora, skötsamma del av de breda folklagren, som icke eller endast sällan påkallar hjälp av samhället.

En sådan överflyttning av skattebördan är också påkallad av omsorgen om skattemoralen, som kan befaras bli utsatt för allt för starka påfrestningar, därest inkomstskatten för framtiden bibehålles vid den av finansministern föreslagna höjden, och av omsorgen om prisutvecklingen. Penningvärdet blir under den närmaste tiden utsatt för en flerfaldig påfrestning: ytterligare krympning av den redan alltför knappa varutillgången genom stegrad export och minskad import, fortsatt ökning av penningtillgången för de breda folklagren genom lönernas ökning och inkomstbeskattningens minskning. Tvångssparandet har avböjts. Åtgärder för frivillig

ökning av det enskilda sparandet ha hittills i vårt land endast haft ringa effekt. En omläggning i den här förordade riktningen skulle visserligen icke heller förhindra viss, ytterligare prisstegring, men den skulle främja sparandet, låta de umbärliga varorna suga upp en större del av penningöverskottet och underlätta strävandet att till små och sparsamma inkomsttagares förmån begränsa prisstegringen å nödvändighetsvarorna.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen i samband med beslut i anledning av proposition nr 212 ville hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning rörande möjligheten att åstadkomma minskning av den direkta beskattningen genom en sådan omläggning av gällande skattesystem, som ovan angivits.

Stockholm den 10 maj 1947.

Erik Englund.

Erik Wetter.
